

LA COLÈRE DE LUDD

NIEUWE AANWINSTEN

PERSDOSSIER

NL

TENTOONSTELLING

19.09.2020 > 03.01.2021

+ TENTOONSTELLINGEN
EVENWIJDIG MET

BP
S₂₂
MUSÉE D'ART
DE LA PROVINCE
DE HAINAUT

Province de
HAINAUT

↖
Monica BONVICINI,
Moore Oklahoma 2013,
2017, collectie van de
Provincie Henegouwen.
© Monica Bonvicini,
VG Bild-Kunst / SABAM.
Courtesy the artist and
Galleria Raffaella Cortese,
MILAN.
Photo: Donald
Van Cardwell

INHOUD

---

04 LA COLÈRE DE LUDD

NIEUWE AANWINSTEN

06 ONTEIGENING VAN HET LICHAAM
OP DE WERKVLOER

06 SEKSUELE ONTEIGENING

07 ONTEIGENING DOOR OPEENSTAPELING

08 ONTEIGENING VAN ZICHZELF

08 ONTEIGENDE IDENTITEIT EN TALEN

10 ONTEIGENING, VERVAL EN SPOREN

10 ONTEIGENING EN VERZET

12 MORT AU ROSE FLUO !

*50 WERKEN VAN STUDENTEN EN LEERKRACHTEN VAN DE ERG
VERZAMELD DOOR JUAN D'OULTREMONT*

14 TEKST VAN JUAN D'OULTREMONT

16 MERCI FACTEUR !

MAIL ART #1 : ARCHIEF THIERRY TILLIER

18 HET KLEINE MUSEUM

BINNEN EN BUITEN...!?

20 KOMENDE TENTOONSTELLINGEN

22 PRAKTISCHE INFO

LA COLÈRE DE LUDD

NIEUWE AANWINSTEN

GELIJKVLOERS

19.09.2020 > 03.01.2021

Curator: **Dorothee DUVIVIER**

In het groene koninkrijk van Engeland was er eens een jonge leerling-wever die Ned Ludd heette. Zijn baas Meester John verweet hem onophoudelijk zijn luiheid omdat Ned met afkeer werkte. Door zijn werk kon hij niet flaneren en rond slenteren in de omgeving met de kerels van het dorp of zich zat drinken in herbergen en meiden in het hooi neuken.

Op een dag viel Ned, uitgeput door zijn nachtelijke losbandigheid, in slaap op het weefgetouw hoewel zijn baas hem had gevraagd er vaart achter te zetten om een dringende bestelling af te werken. Meester John werd door het gesnurk van zijn leerling gewaarschuwd en maakte hem abrupt wakker. Hij gaf hem een harde klop met een stok. Overweldigd en gekwetst door dat pak slaag keerde Ned terug naar huis met een hart vol haat. Die nacht kon hij niet slapen en stond hij voor de dageraad op.

Met een zware hamer van Enoch in hand ging hij geruisloos naar zijn meester's werkplaats, forceerde de deur met de steel en drong een kamer binnen die een half dozijn weefgetouwen bevatte. Toen vierde Ned zijn woede erop los en hamerde hij op de machines¹.

Zo begint het verhaal van het luddisme zoals verteld door Julius Van Daal in zijn boek **“La Colère de Ludd”**. [De Woede van Ludd]. Daarin beschrijft de historicus hoe arbeiders zich tegen de ontwikkeling van machines verzetten in het begin van de 19e eeuw, aan de vooravond van de Industriële Revolutie. Onder leiding van generaal Ned Ludd, een onbeschofte en denkbeeldige leider, veroorzaakten ze tal van sabotages, branden en opstanden in de Engelse fabrieken. Deze “machinevernielers” gingen in tegen deze oncontroleerbare machines die hun dagelijkse taken en levensstijl overnamen. Daarom verklaarden ze de oorlog aan de technische ontwikkelingen die hen van hun rechten, goederen en vakkennis lijkten te onteigenen.

Met welke onteigeningen heeft de mens in de 21e eeuw te kampen, tweehonderd jaar na de strijd van de luddieten? Waarvoor en voor wie dienen de onteigeningen? Waarvan en hoe worden we beroofd?

De nieuwe tentoonstelling van de BPS22, *La Colère de Ludd (De Woede van Ludd)*, baseert zich op dit verhaal en een verzameling van werken om **een vrije interpretatie aan het begrip “onteigening”** te geven. De titel verwijst naar het geweld dat bij een onteigening komt kijken. Hierbij ontwikkelt zich een opgestapelde woede, die vaak wordt verborgen – of zelfs ontkend – om de harmonie te beschermen en zich omvormt tot een spoor van weerstand.

De voorgestelde werken werden weinig of nooit in het museum tentoongesteld. Het zijn recente aanwinsten (2015-2020) van de Provincie Henegouwen, waarvan de BPS22 de bewaarder is.

De tentoonstelling brengt een veertigtal **Henegouwse** (Priscilla Beccari, Maëlle Dufour, Barbara Geraci, Sylvie Pichrist, Véronique Vercheval), **Belgische** (Liliane Vertessen, Jacqueline Mesmaeker, Emmanuel van der Auwera, Nicolas Clément & Barbara Massart) **en buitenlandse kunstenaars** (Ilit Azoulay, Katia Kameli, Anne-Marie Schneider, Camila Oliveira Fairclough, Marcos Avila Forero) met diverse media en esthetica samen. Met behulp van hun werken wil *La Colère de Ludd (De Woede van Ludd)* over verschillende onteigenings- en verzetsvormen nadenken.

¹ Julius Van Daal, *La Colère de Ludd*, Montreuil, L'insomniaque, 2012, p.11.

→
Miriam CAHN,
Nach Diane Arbus, 2012,
collectie van de Provincie
Henegouwen.
©BPS22

ONTEIGENING VAN HET LICHAAM OP DE WERKVLOER

In een door het kapitalisme gedomineerde wereldmarkteconomie, gaat onteigening vandaag de dag altijd over de gewelddadige toeëigening van het lichaam door het werk. Dit systeem heeft wegwerp-bare en preciaire mannen en vrouwen gevormd, die onteigend zijn doordat ze niet kunnen zijn of bezitten. In de Pierre Dupontzaal worden de portretten van de arbeiders van de Boch-fabriek voorgesteld, gemaakt door **Véronique Vercheval**, die vroegtijdig werkloos of gepensioneerd werden gesteld. Daarnaast toont **Barbara Geraci** de uitgeputte lichamen op en naast het werk in een stille choreografie. Ten slotte toont **Allan Sekula** deze wereld van heftig, geëxploiteerd, eenzaam, anoniem en onzichtbaar werk als een trouwe representatie van de maritieme wereldeconomie, die volgens hem een climax van het ultraliberalisme is.

In dezelfde zaal vindt de agressieve, vormloze en chaotische beeldhouwkunst van **Anita Molinero** haar plaats in een industriële *urban* stijl, beïnvloed door sciencefictionfilms om de overconsumptie, de vervuiling en de ondergang van onze moderne utopieën aan te klagen. Het tegenstrijdige werk van **Achraf Touloub** staat hiertegenover. Dit werk vertegenwoordigt enerzijds de systemen, hun mechaniek en hun ondergang en anderzijds onze lichamen en de nieuwe definitie en ontkenning ervan.

SEKSUELE ONTEIGENING

Een van de talrijke onteigeningen die door de mens wordt ervaren, is verbonden met de normen rond seks en geslacht. Volgens Judith Butler² hebben de koloniale staat en het kapitalisme categorieën van "man" en "vrouw" geschapen en de niet-conforme lichamen gedwongen te veranderen zodat ze in één van beide categorieën passen. In deze tentoonstelling stelt **Miriam Cahn** de rechten ter discussie van mensen die hun seksualiteit niet mogen uitdrukken terwijl **Priscilla Beccari** de uitsluiting van vrouwen in staatstructuren en de beperking van hun rol in de privésfeer veroordeelt. **Margaret Harrison** interesseert zich voor de positie van vrouwen in de samenleving en ondersteunt de sociale onzichtbaarheid waarmee ze moeten kampen.

² Judith Butler en Athena Athanasiou, *Dispossession: The Performative in the Political*, Cambridge, Polity Press, 2013.

→
 Naufus
 RAMIREZ-FIGUEROA,
*Bitch on a Bent Palm
 Tree*, 2011,
 collectie van de Provincie
 Henegouwen.

←
 Véronique VERCHEVAL,
Usine occupée.
*Portraits des travailleurs
 de Royal Boch*, 2009,
 collectie van de Provincie
 Henegouwen.

ONTEIGENING DOOR OPEENSTAPELING³

Het woord "onteigening" betekent letterlijk de confiscatie van landen. **Marcos Avila Forero** onthult hoe de landen van inheemse volkeren worden ingenomen en bezet in de koloniale en postkoloniale context door middel van bezetting en ontworteling, de vernietiging van huizen en de sociale binding. In zulke contexten fungeert onteigening ook als een autoritair apparaat om het land, de acties en de relaties van de (onlangs) gekoloniseerde bevolking te controleren. Op basis van zijn eigen ervaring als vluchteling in Canada en de gewelddadige politiek die daarbij hoort, behandelt **Naufus Ramirez-Figueroa** tragische en traumatiserende gebeurtenissen die de sociale en politieke sfeer van onze wereld hebben gevormd. Zijn werk illustreert de militaire macht en de arrogantie van diegenen die hun rechten misbruikten om de mens en de natuur

te bezitten. Ook **Jacques Charlier** gebruikt humor en ironie om het kolonialisme, het exotisme en hun clichés aan te spreken.

³ Judith Butler en Athena Athanasiou, *Dispossession: The Performative in the Political*, Cambridge, Polity Press, 2013.

←
 Margaret HARRISON,
*Anonymous was a woman
 (From Rosa Luxemburg
 to Janis Joplin)*,
 1977-1991,
 collectie van de Provincie
 Henegouwen.

ONTEIGENING VAN ZICHZELF

In de tentoonstelling tonen meerdere werken dat de onteigening niet altijd uit de anderen ontstaat maar ons ook kan definiëren. Zoals aangehaald in het boek *Rupture(s)*⁴ van Claire Marin, zijn we het product van onze talrijke kwetsbaarheden, van onze breuken, van onze relaties met anderen. Soms vergeten we wie we zijn en wat ons beweegt. Dan kunnen we onteigend worden van onszelf.

In het midden van de Grote Hal heeft **Laurence Dervaux** 750 glazen recipiënten met rood gekleurd water gevuld, de hoeveelheid bloed dat door het mensenhart wordt rondgepompt gedurende een uur en achtentwintig minuten. Haar creatie onderstreept het onstabiele en kwetsbare karakter van ons lichaam, terwijl **Peter Wächtler** de feilbaarheid en de onzekerheden van ons dagelijkse leven demonstreert. In zijn tekenfilm zien we een oude dakloze, vol van melancholie en onzin, in een diepe geestelijke en culturele depressie, die met het idee van vooruitgang en kapitalisme is verbonden. Direct daarnaast klaagt **Anne-Marie Schneider** de huichelarij en de tegenstrijdige obsessies van de samenleving aan in de vorm van een op Ensor geïnspireerde parade of een klein kindertheater. In de Dupontzaal gaan de door **Barbara Massart** gemaakte kostuums en accessoires gepaard met een mystieke kortfilm van Nicolas Clément: in het midden van een bos dwaalt een jonge vrouw rond een brandende hut en speelt ze met haar schaduw die aan haar ontsnapt terwijl die haar dubbelganger wordt.

⁴ Claire Marin, *Rupture(s)*, Paris, Editions de l'Observatoire, 2019.

ONTEIGENDE IDENTITEIT EN TALEN

Onze taal en identiteit zitten vol met historische interpretaties voordat we die zelfs ontdekken. Vanaf onze geboorte zijn we onteigend van onszelf door de blootstelling aan normen die ons sociaal-culturele milieu organiseren. Omdat hij op zoek was naar antwoorden over zijn oorsprong en identiteit, verhuisde **Charif Benhelima** naar Harlem. Zijn foto's getuigen van de Afro-Amerikaanse samenleving die onteigend werd van haar cultuur, geschiedenis en spreekrecht. **Katia Kameli** onderzoekt de Oosterse oorsprong van de fabels van Jean de La Fontaine en schrijft haar versie van de verhalen waardoor ze een globaal relaas belicht dat door poreuze grenzen en wederzijdse invloeden is gevormd. De fascinatie van **Ilit Azoulay** voor herdenkingsplaatsen heeft geleid tot het zoeken naar verborgen verhalen van nationale bouwplaatsen en van het collectief geheugen. Haar foto's van niet-tentoongestelde werken werden gemaakt in opslagzalen van het Israëlmuseum in Jerusalem en rakelen vergeten verhalen op. **Emmanuel Van der Auwera** analyseert ook de invloed van sommige oorsprongsmythen op onze subjectiviteit en identiteit en de manier waarop deze verhalen hun plaats vinden in het collectief geheugen.

✓
Peter WÄCHTLER,
Untitled,
(*Heat up the Nickle*),
2013,
collectie van de Provincie
Henegouwen.

→
Emmanuel
VAN DER AUWERA,
Memento 3, 2016,
collectie van de Provincie
Henegouwen.
© Emmanuel Van der
Auwera & Harlan Levey
Projects. Courtesy Harlan
Levey Projects

ONTEIGENING, VERVAL EN SPOREN

Door het verval op te roepen, roep je het einde van de wereld, van een periode, van een moderniteit op waarvan de toekomst omwille van politieke, economische, historische of ecologische redenen werd verhinderd. De werken van **Monica Bonvicini** verwijzen – soms met geweld – naar de traditionele structuren van de macht die de verhouding man/vrouw bepalen en die sociale, culturele en identiteitswaarden afbreken. Ze trekken grenzen en mogelijkheden die gepaard gaan met het vrijheidsideaal in twijfel. Hier wordt de klimaatopwarming voorgesteld als een vernietigingskracht die in staat is de autoritaire structuren, de orde, de overheersing en de macht te destabiliseren.

De verdwijning en de vernietiging van de mens door de mens zijn ook belangrijke thema's voor de kunstenaar **Maëlle Dufour**. Ieder van haar beelden zijn afkomstig van moeilijk te bepalen plaatsen en tijden en vertonen de sporen van een tijdperk dat aan het wankelen is.

ONTEIGENING EN VERZET

Terwijl ze de overdracht en haar erfenis in vraag stelde, heeft **Latifa Echakhch** een oud, deels ingestort toneelgordijn gecreëerd waarop Hoogoven nummer 4 in Carsid wordt voorgesteld terwijl militanten deze proberen te redden. Net als de impressies van de kust die direct in de stenen werden gedrukt in Cancale (Bretagne) door **Stijn Cole** of de vlag van de hemel die door **Benoît Félix** werd gehesen, bestaan er goederen die niet bezeten kunnen worden maar die door de hele mensheid moeten worden beschermd. Toen Bertolt Brecht zei dat "elk ding aan wie het beter maakt behoort", zei hij dan dat sommige vrijwillige, sobere en gedeelde onteigeningen een heilzame blootlegging als doel hebben?

Die onthulling en die kwetsbaarheid zijn aanwezig in het werk zonder titel of datum van **Marthe Wéry** waarop de verf vrij vloeit en dat de kunstenaar van haar kunst onteigent. Dit kenmerk is ook zichtbaar in de creatie van **Sylvie Pichrist** die, zoals Sisyphus, hardnekkig schrijft zelfs als haar notitieboekje door golven wordt meegenomen nadat het in het water viel. Zelfs als de tafel breekt en omvalt, blijft ze schrijven. Van onteigening spreken is dan ook van kwetsbaarheid spreken. Verder stelt **Marie-Line Debliquy** een ongrijpbaar voorwerp tentoon dat haar relatie met zichzelf, met de anderen, met de wereld voorstelt. Dit doet ze met opgerolde, geknoopte, gehaakte, gebreide en geborduurde draad.

→
Maëlle DUFOUR,
Les Mondes inversés
(detail), 2017,
collectie van de Provincie
Henegouwen.
Foto: Ithier Held

←
Sylvie Pichrist,
Dessiner sur l'océan,
2012, Performance et
vidéo, Nazaré (Portugal),
collectie van de Provincie
Henegouwen.
© Sylvie Pichrist.
Courtesy de l'artiste.
Foto: Maria Dos Milagres.

KUNSTENAARS : Marcos AVILA FORERO, Iliit AZOULAY, Charlotte BEAUDRY, Priscilla BECCARI, Charif BENHELIMA, Monica BONVICINI, Miriam CAHN, Jacques CHARLIER, Nicolas CLÉMENT & Barbara MASSART, Stijn COLE, Marie-Line DEBLIQUY, Laurence DERVAUX, Florence DOLÉAC & MAXIMUM, Maëlle DUFOUR, Latifa ECHAKHCH, mounir FATMI, Benoît FÉLIX, Barbara GERACI, Margaret HARRISON, Bénédicte HENDERICK, Laura HENNO, Katia KAMELI, Teresa MARGOLLES,

Yerbossin MELDIBEKOV, Jacqueline MESMAEKER, Anita MOLINERO, Camila OLIVEIRA FAIRCLOUGH, ORLAN, Sylvie PICHRIST, Naufus RAMÍREZ-FIGUEROA, Anne-Marie SCHNEIDER, Allan SEKULA, SUSPENDED SPACES, Achraf TOULOUB, Emmanuel VAN DER AUWERA, Véronique VERCHEVAL, Liliane VERTESSEN, Marie VOIGNIER, Ulla VON BRANDENBURG, Peter WÄCHTLER, Marthe WÉRY.

MORT AU ROSE FLUO !

50 WERKEN VAN STUDENTEN EN LEERKRACHTEN VAN DE ERG VERZAMELD DOOR JUAN D'OULTREMONT

+1

19.09 > 08.11.2020

→
© Juan d'Oultremont

Naar aanleiding van zijn vertrek bij de ERG (de School voor Grafisch Onderzoek in Brussel), waar hij meer dan 20 jaar les gaf, heeft Juan d'Oultremont (Brussel, 1954) - multidisciplinair kunstenaar, radiomaker en compulsief verzamelaar - een honderdtal objecten en geschriften verzameld in een tentoonstelling. Deze had hij verzameld van zijn voormalige studenten en collega's. Hij werd uitgenodigd om deze speciale collectie te herorganiseren in het BPS22 met een nieuwe samenhang tussen de stukken.

De eerste tentoonstelling heette *Dit stuk hout niet verplaatsen, het is een werk*. Deze titel had hij overgenomen van één van de briefjes van zijn studenten die de kunstenaar meenam van de tafels in het schoolatelier. Dit briefje beval dat een stuk hout niet verplaatst mag worden, om de status van kunstwerk te bevestigen. Want, zoals geweten, is het soms moeilijk om in een atelier van een kunstschool het verschil te zien tussen de testen, onderzoeken en plastische en conceptuele eindwerken. Vaak hangt het ook af van een bepaald standpunt. "Mijn jaren op het ERG", schrijft Juan d'Oultremont in de tekst van de expositie, "hebben mijn standpunt versterkt: kunst is boven alles een kwestie van plaats. Van grenzen te overschrijden. Onvindbare dingen kunnen vormen. Opdagen waar je niet verwacht wordt."

Voor deze tweede tentoonstelling is het stuk hout er nog steeds bij, als centrum. Maar deze keer is de titel *Dood aan fluoroze!*, ook afkomstig van een briefje van een student. Juan d'Oultremont heeft de kunstwerken georganiseerd volgens persoonlijke affiniteit door nieuwe correlaties te bepalen. We zien de "namen" van de Belgische kunstscène zoals Marthe Wéry, Michel François, Marcel Berlanger, Xavier Mary, Frédéric Gaillard, Ivo Provoost en Simona Denicolai, Alain Géronnez... De vitrines geven structuur aan de ruimte en zetten aan tot nadenken. Tussen de kunstwerken zien we tientallen briefjes van studenten, die zij aan zij het leven in het atelier reconstrueren door middel van dagelijkse ervaringen en stuiprekingen. Ze weerspiegelen de vragen van studenten en de interactie met hun leerkrachten, tussen wederzijdse betrokkenheid en inhoudelijke tegenstellingen.

"Lesgeven in het algemeen en meer specifiek lesgeven op de ERG", vertelt Juan d'Oultremont, "is een droom van een kans die ik altijd heb geassocieerd met optreden in het Olympia of het beklimmen de noordkant van de Matterhorn. Doordat ik nooit de artistieke praktijk gescheiden heb van het lesgeven, heb ik altijd lesgegeven als performer, niet zoals je op een preekstoel staat, maar zoals je opkomt op de scène." De expositie is dan ook het portret van de essentie van de kunstenaar, een soort bescheiden zelfportret dat de discrete gevoeligheid van een aandachtige kunstenaar weergeeft, met kwetsbare stukjes poëzie van de wereld die hem omringt.

TE NE SAIS QUI EST
LE FILS DEPUTTE
QUI A BALANCE MES
PRINT DANS LE

FONDS DE LA TELIE
SI JE L'ATRAPE
TE LE SAIGNE

AVIS

Après chaque jury,
veuillez reprendre vos
travaux et votre matériel
afin de dégager
totalement les
espaces pour le jury
extérieur de 4ème

NE PAS
OUI TRA

COMMENT EVITER
FROIDES PENDANT

1 VOUS VENIR A COTE DE VOTRE MAN...

Fury blanc
ERG 807
10/10
10/20 - 124
JERRY BLANK
13/20 - 11

Les 2 box
réservés
Mardi 16 et
Mercredi 17
conservés

LES PRESENTS
DONT QU'ILS
TRAD

COMIISTRY ERG^d

TEKST VAN JUAN D'OULTREMONT

Juli 2020

In juni 2019 ben ik gestopt met lesgeven op de ERG. In plaats van mij erbij neer te leggen of dit evenement te vieren, wilde ik die gelegenheid gebruiken om een tentoonstelling met werken van studenten en collega's te organiseren in de kunstgalerie van de ERG. Die heb ik verzameld in meer dan 20 jaar. Toen ik de tentoonstelling voorbereidde, heb ik in mijn atelier een van die briefjes van studenten gevonden die ik lang geleden van de tafels van het Plateau Art had meegenomen. Eén van die briefjes beschreef de artistieke waarde van een stuk hout.

Dit stuk hout niet verplaatsen a.u.b. Het is een werk.

Ik heb niet getwijfeld. Dit verzoek zou niet alleen de titel van de eerste versie van de tentoonstelling zijn, maar ook als programma ervan dienen. Het project zou zijn vorm aannemen onder de vlag van een stuk hout dat absoluut niet mag worden verplaatst. Toen Etienne Plantis deze woorden in paarse letters schreef, kon ze zich niet voorstellen hoe hun samenhang nuttig voor mij zou zijn. Mijn ervaring op de ERG heeft deze uitspraak bevestigd: kunst is in eerste instantie een kwestie van verplaatsing. De grenzen overschrijden. Onvindbare dingen vormgeven. Opdagen waar je niet verwacht wordt. Voordat het een werk is, is kunst een topografie die tot circulatie leidt. Ik ben gek op Robert Wasler. Ik wandel niet graag maar ik ben gek op Wasler. Ik heb een hekel aan wandelen maar ik aanvaardde met goede wil de mobiliteit en de wijzigingen van standpunten die kunst met zich meebrengt. Die paradox accepteer ik want een stuk hout als kunstwerk beschouwen, ergert diegenen die op de huidige kunst braken maar die er eigenlijk geen interesse voor hebben. Het is een verplaatsing van betekenis en waarde die de goede werking van de wereld in gevaar lijkt te brengen. Het is een onaanvaardbaar misverstand dat je buiten het bos dwingt net zoals wanneer je het hout uit het bos haalt. De tegenstrijdigheid van Etienne's verzoek gaf waarschijnlijk een grote meerwaarde aan dit stuk hout en bevestigde uiteindelijk zijn status. Na overleg met een boswachter heeft ze het stuk hout (met moeite) uit het Zoniënwoud gesleept en nadat ze er wielen onder had geplaatst, heeft ze de verplaatsing van het stuk hout absoluut verboden. Volgens mij zijn kunstwerken machines, en daarom denk ik dat het hier uitgevoerde mechanisme met Zwitsers horlogemakerswerk kan worden vergeleken. Maar dat was in mei 2019.

Een jaar later heeft Pierre-Olivier Rollin mij voorgesteld de ervaring opnieuw te beleven en de tentoonstelling voor de BPS22 te veranderen. Opnieuw moest er een titel worden gekozen. Dus heb ik mijn

briefjes met vreugde geraadpleegd en heb ik er één opgespoord dat perfect leek voor de herlancering van het project.

Dood aan fluoroze.

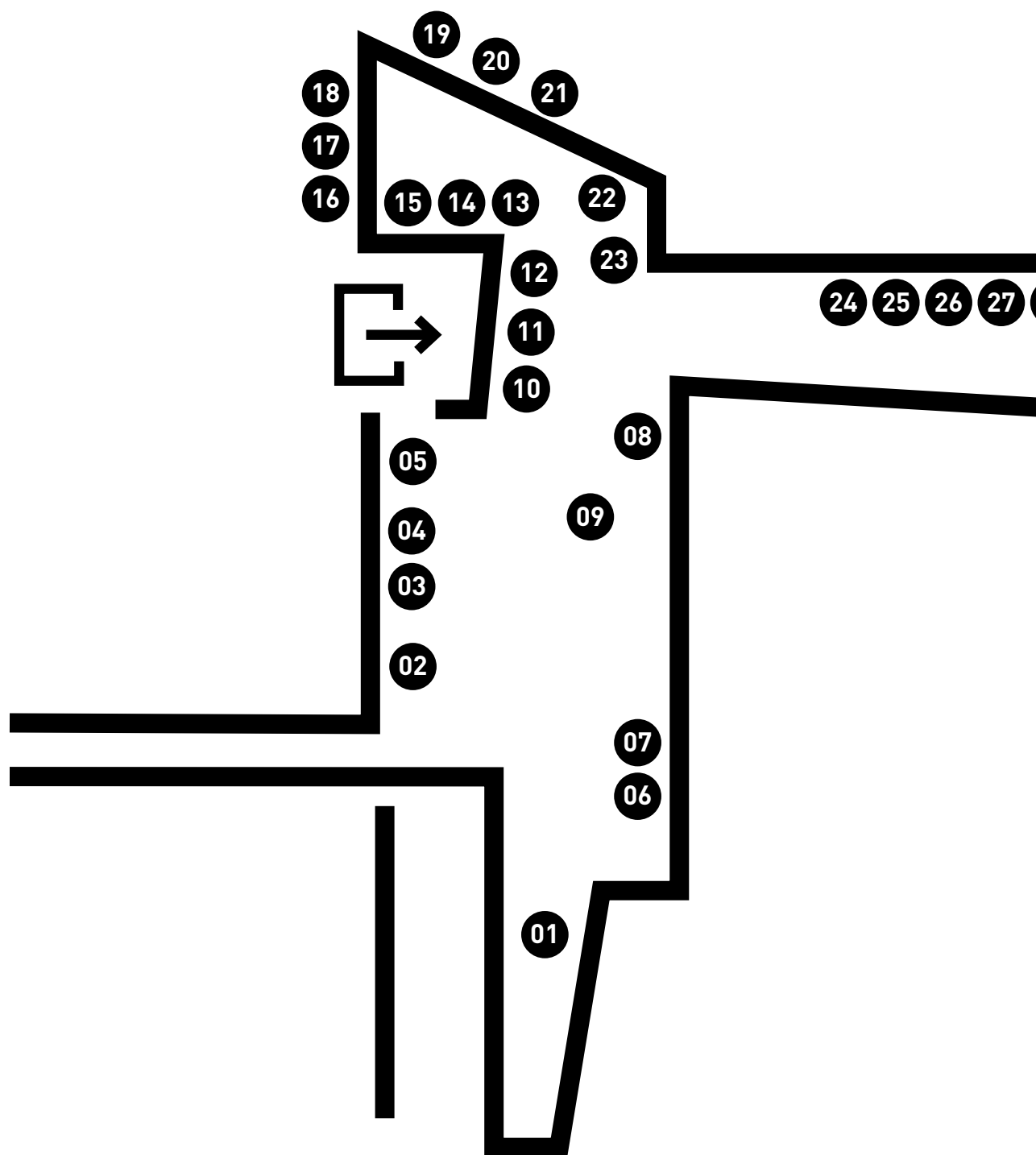
Die (iets bedrieglijke) uiting klonk echt *punk*. Een gekleurde versie van de "No future!" waardoor het idee van overdracht eindelijk wankelt. Wat betreft het lesgeven van kunst en de vragen die erover worden gesteld, heb ik snel voor de kant van Jacques Rancière en zijn *Onwetende meester* gekozen. Net als werken waarvoor ik interesse heb, vind ik dit begrip belangwekkend alleen omdat het mij met weerszin vervult. Net als het stuk hout in het atelier geloof ik niet dat je lesgeeft uit altruïsme, uit zorg voor kennisoverdracht of uit sympathie voor de jeugd. Ik ben absoluut geen altruïst en voel geen sympathie voor kinderen, vooral niet voor die van anderen. Lesgeven – over het algemeen en in het bijzonder op de ERG – is een gelegenheid die ik altijd heb gezien als optreden in het Olympia of het beklimmen van de noordzijde van de Matterhorn. Ik heb deze activiteit uit de kunstpraktijk nooit als apart gezien, ik heb altijd lesgegeven alsof ik een optreden gaf. Niet vanop een preekstoel, maar alsof ik opkwam op de scène. Waarschijnlijk is die manier niet de beste (en zeker niet de enige), maar die hoort bij mij. Ik ben ervan overtuigd dat de betrokkenheid van de rockster en van de bergklimmer even belangrijk zijn als die van de pedagoog en daarom heb ik besloten dat al mijn lessen als een Austiniaanse *speech act* zouden zijn, waarin ik als performer, roadie en sherpa zou optreden. Het gaat om een globaal model dat bezielt, energieën concentreert, onze weinig stomme vermogens oproept en de kleine berekeningen met onszelf uitsluit. Dit model komt het dichtst bij de artistieke ervaring, die zowel passie, betrokkenheid, spel, keuze, risico's als straf omvat. Het is goed te weten dat een concert mag mislukken, dat het fout mag lopen, dat we niet beschermd zijn tegen een fiasco. Daardoor blijven we waakzaam en bescheiden.

Qua propedeutiek, komen we altijd terug bij het idee van verplaatsing. De leer methode kan worden vergeleken met leren fietsen. Je moet naast de leerling lopen, soms moet je voorbij hem gaan om in staat te zijn hem tegen te houden als hij niet remt, of hem terug in het zadel te helpen als hij op zijn bek gaat. Gelukkig legt de kunst meestal zijn regels op. Aangezien die regels altijd veranderen, moet je zonder kompas kunnen varen. Al die redenen hebben mijn liefde opgewekt voor deze jaren op de ERG met jullie.

De tentoonstelling verzamelt werken van Eric ANGENOT, Marcel BERLANGER, BERT, Anne BOSSUROY, Ludivine BOUCHER, Jean-Daniel BOURGEOIS, Sébastien CAPOUET, Alice DE MONT, Josepha DE VAUTIBAUT, Marie FEYEREISEN, Michel FRANÇOIS, Max FRANK, Alain géronneZ, Sacha GOERG, Benjamin INSTALLÉ, Remi LAMBERT, Elise LEBOUTTE, Lucas LEJEUNE, David LIBENS, Arthur LIGEON, Jonas LOCHT, Adrien LUCCA, Xavier MARY, Sébastien PAUWELS, Etienne PLANTIS, Benoit PLATÉUS, Ivo PROVOOST & Simona DENICOLAI, Julie ROUANNE, Assunta RUOCCO, Walter SWENNEN, Clara THOMINE, Tom VALCKENAERE, etc.

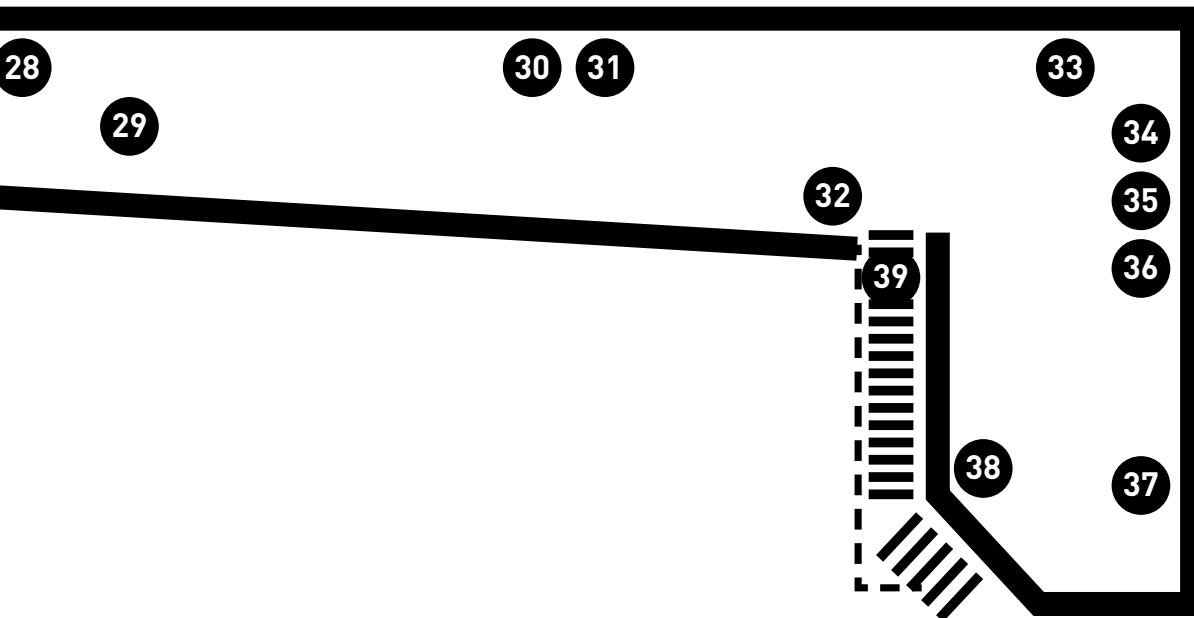
Ik wijde die tentoonstelling aan Thierry de Duve en Alain. Ze zijn voor de ERG wat de gebroeders Grimm voor het werk van Rodney Graham zijn. Aan mijn vrolijkste en noodzakelijkste vriend Marc Wathieu. De tentoonstelling wordt ook aan vorige, huidige en toekomstige studenten opgedragen. De kinderen van de anderen. Jongerakkers!

- 01 Juan d'Oultremont/Séraphine d'Oultremont (clone -1997)
- 02 Ludivine Boucher (zonder titel - 2006)
- 03 Josepha de Vautibault (zonder titel - 2017)
- 04 Camille Lemille (zonder titel - 2014)
- 05 Arthur Ligeon (zonder titel - 2016)
- 06 Tom Valckenaere (poisson - 2019)
- 07 Adrien Lucca (Hi-resolution picture: 065 n°5 - 2013)
- 08 Benjamin Installé (Young knight in a landscape - 2014)
- 09 Jonas Locht (Candy Bazooka - 2011)
- 10 Sébastien Capouet (zonder titel - 2015)
- 11 Marcel Berlangier (moucharabieh - 2010)
- 12 Remi Lambert (feu - 2014)
- 13 Bert (Une Autofiction - 2000)
- 14 Sacha Goerg (Marconi Street Chronicles - 2000)
- 15 David Libens (Abruxellation - 2000)
- 16 Victoria Palacios (tartine - 2020)
- 17 Raphael Van Lerberghe (zonder titel 2019)
- 18 Marcel Berlangier (Déjeuner sur l'herbe - 2014)
- 19 Ivo Provoost & Simona Denicolai (G8 -2005)
- 20 Sylvie Eyberg (zonder titel - 1998)
- 21 Sylvie Eyberg (zonder titel - 1995)
- 22 Max Frank (Zonder titel - 2010)

- 23 Cléo Totti (This i sis! - 2020)
- 24 Louise Corvilla (zonder titel - 2020)
- 25 Juan d'Oultremont (arrêts de mort)
- 26 Ivo Provoost (joke - 2019)
- 27 Chloé Arrouy
- 28 Jonas Locht (Cornette Fitting Pack - 2011)
- 29 Etiennette Plantis (rondin)
- 30 Ludovic Beillard
- 31 Xavier Mary (Acid Lover - 2012)
- 32 Benoît Platéus (Fujihunt bleach/ Kodak Flexicolor - 2015)
- 33 Assunta Ruocco (zonder titel - 2004)
- 34 Gérard Meurant (Champs d'action - 2012)
- 35 Remi Lambert (zonder titel - 2016)
- 36 Ludivine Boucher (zonder titel - 2006)
- 37 Alain géronneZ (Pharmacie ophtalmique - ?)
- 38 Sébastien Pauwels (zonder titel - 2009)
- 39 Ivo Provoost & Simona Denicolai (Reward System - 2018)

MERCI FACTEUR !

GELIJKVLOERS

MAIL ART #1 : ARCHIEF THIERRY TILLIER

19.09 > 03.01.2021

Curator: Pierre-Olivier ROLLIN

De BPS22 organiseert een cyclus van tentoonstellingen gewijd aan de Mail art in Franstalig België, waarvan het eerste deel gewijd is aan Thierry Tillier. Deze cyclus verkent verschillende miskende delen van de kunstgeschiedenis die geplaatst worden onder het toezicht van de Boîte Alerte. Missives lascives van de kunstenaars Mimi Parent (1924-2005) en Marcel Duchamp (1887-1967), dat ze gemaakt hebben voor de Internationale Expositie van het Surréalisme.

De Mail art (ook wel postkunst genoemd) is een parallelle stroming in de kunstgeschiedenis en kenmerkt zich door het uitwisselen van "kunstwerken" door al dan niet bekende kunstenaars, via de post. Het ging om werken op enveloppen, op brieven, op de adressen, op de stempels, de postzegels ... maar ook over het versturen van gefrankeerde objecten, schilderijen, teksten, foto's, analoge of digitale opnames, publicaties, *fanzines*, stickers enz. Een werk werd dus gevalideerd door middel van de verspreiding door de postadministratie.

Thierry Tillier werd geboren in 1954 in Charleroi. Hij is één van de sleutelfiguren van deze praktijk waar hij altijd mee bezig is gebleven. Hij onderhield relaties met beeldende kunstenaars en literaire schrijvers van over de hele wereld. Vanaf de tweede helft van de jaren 70, op het moment dat zijn netwerk vorm kreeg, ontwikkelde hij zijn visueel universum dat gedomineerd werd door de "cut up"-techniek. Bij deze techniek worden fragmenten van foto's of tekst op elkaar gepositioneerd vanuit een dadaïstische, open geest die hij geërfd had van Fluxus. Het is in die tijd dat hij zich bij de artiestengroep Llys Dana voegt waarmee hij regelmatig publicaties uitbrengt.

De tentoonstelling verzamelt honderden documenten uit de correspondentie met verschillende personen. Paradoxaal genoeg, bevatten de archie-

ven van Tillier voornamelijk werken die zijn correspondenten hem hebben toegestuurd. Zijn eigen creaties die hij hen heeft gestuurd zijn afwezig in de tentoonstelling. Vandaag is hij nog steeds bezig met deze Mail art. Hij werkt aan de verzamelingen van Franticham, Kart en The Journal of Field Study International, en werkt aan exposities, zoals Exit11 bij Namen.

De belangrijkste bijdrage van Tillier aan de Belgische Mail art is nog steeds het uitbrengen van de *fanzines* die ontstonden eind jaren 70. De eerste fotokopieerapparaten droegen hun steentje bij aan de definitie van de punk-esthetiek die op dat moment opkomt. De *fanzines* laten toe om de bijdragen van de correspondenten te dupliceren tegen een lage kost en hen en enkele abonnees het totale pakket terug te geven in de vorm van verzamelingen. De oplage werd steeds groter en de *fanzines* kwamen steeds meer in de buurt van de micro-uitgaven, waarvoor hij regelmatig zou samenwerken met José Galdo voor *Blokchaus* en *Bunker*.

Voor de *fanzines* die hij uitgeeft of mede-uitgeeft, zoals *Anatolie au Café de l'Aube*, *Devil-Paradis* en *Sphinx* kreeg Tillier bijdragen van over de hele wereld. Zo bevat het n°7 een foto van Les Krims en een bijdrage van Masami Akita (aka Merzbow). In n°10 komen de namen Christo en Pierre Restany terug. Dankzij verschillende contacten met twee correspondenten (Mary Beach en Claude Pélieu), bevatten de publicaties ook inzendingen van John Cage, William Burroughs, Jean-Jacques Lebel, Julian Beck, Allen Ginsberg en Jean-Pierre Verheggen. Daarnaast zien we ook vertrouwelijke publicaties, soms zelfs onder pseudoniemen, van grote namen als Paul Grégor, specialist van de Macumba (een magische Braziliaanse religie), Lucien Suel, Diana Orlow, Little Shiva etc.

↓
 © Thierry Tillier
 Foto: Odessa Malchair

Het is op dat moment dat de vriendschap en de samenwerking begint te groeien tussen Thierry Tillier en Philippe Pissier (1963), dichter, beeldend kunstenaar en eerste vertaler van de occultist Aleister Crowley naar het Frans. Ze hielden beiden van hallucinerende teksten vol van esoterie, magie en hekserij. Zo kwam het dat Tillier en Pissier teksten en beelden van SM of heel bloederige beelden en teksten gingen mixen, reproducties van de kunstgeschiedenis en de expressionistische grafische vormgeving. Als stichters van het Réseau 666 in de jaren 80, hebben ze de esoterische en magische praktijken in de kijker gezet nog voor hun actuele heropleving.

Hoewel de Mail art per definitie in de privé wordt uitgevoerd, stimuleert het de samenwerking tussen kunstenaars. Daarom is het niet verwonderlijk dat Thierry Tillier altijd de voorkeur heeft gegeven aan samenwerken met verschillende personen. De laatste vitrine van de expositie staat stil bij enkele samenwerkingen met andere artiesten zoals de Carolos Benoît Pirets (aka Ben Tripes, aka Otto Rivers), ook leden van Réseau 666, Ghislain Olivier, stichter van de Editions de l'Heure, Alain Bornain, Marc Gilot, François Liénard, Nicolas Chevalier (aka Violante Crucifix), Marc Deckers, Philippe Spingart enz.

HET KLEINE MUSEUM

GELIJKVLOERS

BINNEN EN BUITEN...!?

19.09 > 16.04.2021

Het Kleine Museum is een educatieve ruimte binnen de BPS22 waar de werken op ooghoogte van kinderen worden gepresenteerd. Hier kunnen ze werken uit de collectie van de Provincie Henegouwen ontdekken, geselecteerd op basis van specifieke thema's. Deze ruimte nodigt uit tot dialoog tussen de kinderen en de werken, maar ook tussen de generaties die samen door de tentoonstelling kunnen lopen.

In deze nieuwe opstelling is het thema de relatie tussen de binnenkant en de buitenkant, die de weken van afzondering tijdens het voorjaar weerspiegelt.

Elke vorm van onderdak - stabiel, licht, mobiel, tijdelijk of permanent - is een belangrijk aandachtspunt in de hele wereld. En hoewel er vele manieren zijn om het begrip habitat vorm te geven, heeft het leven een existentiële dimensie.

Kunstenars: Priscilla BECCARI, Alain BORNAIN, Anne BOURGUIGNON, Isabelle CAMBIER, Magali CHAPITRE, Mehdi CLEMEUR, Gaston COMPÈRE, Nathalie D'ELIA, Arsène DETRY, Fernand GOMMAERTS, André LEFEBVRE, Ania LEMIN, Peter MARTENSEN, Claude PETIT, Giancarlo ROMEO.

KOMENDE TENTOONSTELLINGEN

30.01.2021 > 16.05.2021

MARGARET HARRISON

De BPS22 organiseert de eerste Belgische overzichtstentoonstelling van de kunstenares Margaret Harrison (Yorkshire, 1940).

Die kunstenares, een sleutelfiguur in de geschiedenis van het feminisme en de relatie met kunst en politiek in Groot-Brittannië, denkt al 50 jaar na over geslacht, klassen en de plaats van vrouwen in de samenleving. Haar werk bestaat uit installaties, schilderijen, tekeningen, collages en teksten en stelt de artistieke canons in vraag, die de representatie van vrouwen, hun rol in de samenleving en hun historische eigenschappen definiëren. Ze keert de rollen, posities en voorschriften om en daardoor onderstreept ze de regels die het populaire imago, de kunstgeschiedenis en onze interpretatie van de natuur bepalen.

Curator: Fanny GONELLA, directrice van het FRAC Lorraine (het regionale fonds voor hedendaagse kunst van Lotharingen)

PIETRO FORTUNA

De BPS22 presenteert de eerste solotentoonstelling van de Italiaanse kunstenaar Pietro Fortuna (Rome, 1950) in België. Als vijfde stap van de tentoonstellingscyclus *Glory* biedt deze Belgische stop een soort bloemlezing van de zorgen van de kunstenaar aan.

Pietro Fortuna werd in 1950 in Rome geboren en hij studeerde architectuur en filosofie. Deze twee vakken vormen nog steeds de basis van zijn kunstwerken, de eerste wegens de stevige opbouw die zijn installaties kenmerkt en de permanente aandacht voor de omstandigheden van de tentoonstelling en de tweede door de terugkerende zorgen in verband met de toekomst van de mensheid die zijn parcours hebben gevoed.

In 2010 begon Pietro Fortuna zijn tentoonstellingscyclus *Glory* in Tramway (Glasgow). Hij ging verder met het Macro (Rome) in 2011, het Museo Marca in Catanzaro in 2012 en de Galleria Nazionale d'Arte Moderna (ook in Rome) in 2014.

Hij heeft zich in 2015 in Brussel gevestigd en heeft zijn tentoonstelling van Charleroi ontworpen als een overzicht van deze cyclus. Nieuwe beeldhouw- en muurwerken zullen de museumruimte van de BPS22 vullen. Zoals zijn vorige reeksen, ontstaan ze uit het afbreken van figuratieve motieven en komen ze uit beelden van verschillende media. Ze worden dan tegenover rauwe industriële materialen geplaatst die duidelijke oppervlaktekwaliteiten demonstreren.

Curator: Pierre-Olivier ROLLIN

PRAKTISCHE INFO

Bd Solvay, 22
B-6000 Charleroi
T. +32 71 27 29 71
E. info@bps22.be

 www.bps22.be
 facebook.com/bps22.charleroi
 [@BPS22Charleroi](https://twitter.com/BPS22Charleroi)
 [@bps22_charleroi](https://instagram.com/bps22_charleroi)

Het Museum is geopend van dinsdag tot zondag, 10:00 > 18:00.
Gesloten op maandag en op 24.12, 25.12, 31.12, 01.01

TARIEVEN:

6€ / senioren: 4€ / studenten en werkzoekenden: 3€ / -12 ans : gratis
Groepen van minimum 10 personen: 4€ / Gids: 50€ of 60€ (week-end) per groep van 15 personen.
Gratis voor scholen en verenigingen (bezoek en workshop), mits reservatie.

PERSCONTACT

Victoire MUYLE
CaracasCOM
T : +32 2 560 21 22 – M. : +32 495 22 07 92 - E: info@caracascom.com

COMMUNICATIEDIENST

Laure HOUBEN
T : +32 71 27 29 77 - M : +32 474 91 44 40 - E: laure.houben@bps22.be

uhoda

MUSÉE D'ART
DE LA PROVINCE
DE HAINAUT

BOULEVARD SOLVAY, 22
6000 CHARLEROI
BELGIQUE

WWW.BPS22.BE